

Folketingets Uddannelsesudvalg
Christiansborg

Afdelingen for videregående
uddannelser og internationalt
samarbejde

Frederiksholms Kanal 26
1220 København K
Tlf. 3392 5600
Fax 3392 5302
E-mail uvm@uvm.dk
www.uvm.dk
CVR nr. 20-45-30-44

Svar på spørgsmål 280 (Alm. Del):

27. maj 2009

I brev af 6. maj 2009 har udvalget stillet mig følgende spørgsmål:

Spørgsmål 280:

"Hvordan forvalter regeringen EU's nærhedsprincip på uddannelsesområdet?"

Svar:

EU's kompetence på uddannelsesområdet er fastlagt i art. 149 (om almen uddannelse og ungdom) og art. 150 (om erhvervsuddannelse) i Traktaten om Oprettelse af Det Europæiske Fællesskab (TEF).

Det fremgår af TEF art. 149, at "fællesskabet bidrager til udviklingen af et højt uddannelsesniveau ved at fremme samarbejdet mellem medlemsstaterne og om nødvendigt at støtte og supplere disses indsats, med fuld respekt for medlemsstaternes ansvar for undervisningsindholdet og opbygningen af uddannelsessystemerne samt deres kulturelle og sproglige mangfoldighed¹".

Af TEF art. 150 fremgår det, at "fællesskabet iværksætter en erhvervsuddannelsespolitik, der støtter og supplerer medlemsstaternes aktioner med fuld respekt for, at ansvaret for undervisningsindholdet og tilrettelæggelsen af erhvervsuddannelserne ligger hos medlemsstaterne²".

For begge artikler gælder det, at vedtagelser sker efter fremgangsmåden i TEF art. 251 om fælles beslutningstagen med Europa-Parlamentet. Med hjemmel i art. 149 kan der med kvalificeret flertal vedtages henstillinger, det vil sige en ikke juridisk bindende retsakt. Der kan desuden med

¹ TEF Art. 149, stk. 1

² TEF Art. 150, stk. 1

hjemmel i både art. 149 og art. 150 vedtages tilskyndelsesforanstaltninger, men uden at der er tale om nogen form for harmonisering af medlemsstaternes love og administrative bestemmelser.

Begge artikler fastsætter således entydigt, at ansvaret for medlemsstaternes uddannelsessystemer, deres indhold og opbygning er national kompetence. Men det fremgår også, at fællesskabet kan iværksætte initiativer, der støtter og supplerer medlemsstaternes egen indsats.

Tilskyndelsesforanstaltningerne har primært haft karakter af fællesskabsprogrammer. Disse voksede successivt frem på de enkelte uddannelsesområder i løbet af 1980'erne og begyndelsen af 1990'erne. I 1995 blev disse programmer samlet i to større programmer på henholdsvis det almene uddannelsesområde (Sokrates) og erhvervsuddannelsesområdet (Leonardo da Vinci). Disse to programmer er fra 1. januar 2007 samlet i ét program for livslang læring.

Programmerne er bl.a. rettet mod at styrke den europæiske mobilitet, fremme indlæring og kendskab til fremmedsprog, styrke IT-anvendelsen i uddannelsessystemerne, fremme iværksætterånden, styrke kvaliteten i de europæiske uddannelsessystemer samt at fremme udveksling af god praksis mellem medlemslandene.

Rådet vedtager desuden en lang række politiske tilkendegivelser i form af resolutioner og rådskonklusioner. Disse, der selvsagt ikke er juridisk bindende, har til formål at samle medlemsstaterne til at gøre en særlig indsats på udvalgte områder. Eksempler herpå er Rådets resolution om fremme af et styrket europæisk samarbejde om erhvervsuddannelse ("København-processen") og Rådets resolution om vejledning.

Et kernepunkt for alle EU-initiativer på områder, hvor fællesskabet ikke har enekompetence er, at nærhedsprincippet (subsidiaritetsprincippet) skal overholdes. Det vil sige, at EU kun kan iværksætte initiativer, hvor medlemsstaterne ikke alene kan opnå de ønskede mål.

Hvad angår EU-institutionernes hensyntagen til nærhedsprincippet, er det først og fremmest Kommissionen, der som initiativtager til EU-lovgivning har til opgave at vurdere behovet for nye EU-foranstaltninger, herunder hvordan konkrete forslag udformes, så de stemmer overens med nærhedsprincippet. Det indgår således som en fast bestanddel af Kommissionens konsekvensanalyser af væsentlige nye forslag at vurdere, om og hvordan forslaget inkl. de forskellige mulige tiltag forholder sig til nærhedsprincippet.

Også på uddannelses- og ungdomsområdet har Kommissionen foretaget sådanne vurderinger. Som eksempel kan nævnes forslag til henstilling om

unge volontørers mobilitet, hvor Kommissionen anfører, at målet om en øget mobilitet for volontører på tværs af landegrænserne bedre kan nås ved handling fra fællesskabets side end medlemslandene enkeltvis. Endvidere anføres, at mobilitet generelt er i centrum for handlinger på EU-plan på uddannelses- og ungdomsområdet, hvor det enkelte medlemsland som nævnt har sværere ved at opfylde målene, og hvor fællesskabs-handlingerne består i opfordring til øget samarbejde mellem nationale systemer, udveksling af eksempler på god praksis, etablering af støtteprogrammer m.m.

Et andet eksempel er Kommissionens vurdering af, at fællesskabets samarbejde på uddannelsesområdet bør styrkes for at imødekomme uddannelsesmæssige udfordringer, hvis EU bedre skal kunne leve op til Lissabonstrategiens målsætning om at være "den mest konkurrencedygtige og dynamiske vidensbaserede økonomi". Denne vurdering ligger forud for rådskonklusionerne vedrørende strategirammen for samarbejde på uddannelsesområdet ("ET 2010") vedtaget i 2001 og den opdaterede strategiramme for europæisk samarbejde på uddannelsesområdet ("ET 2020") vedtaget i 2009.

Det har været et gennemgående træk i initiativerne, at de set med regeringens øjne har medført en europæisk merværdi i den forstand, at de har medvirket til at øge medlemsstaternes fælles indsats på områder, hvor landene selv ikke i tilstrækkelig grad har kunnet nå de opstillede fælles mål. Regeringen har derfor kunnet tage Kommissionens redegørelser for nærhedsprincippet anvendelse til efterretning.

Med venlig hilsen

Bertel Haarder